

Retouradres: Postbus 5514, 2000 GM Haarlem

Aan de colleges
van de gemeenten aangesloten bij de
Veiligheidsregio Kennemerland

datum	18 maart 2025
kenmerk	MK/sv/SBD D2025-011896
opsteller	Mw. M. F. Kreuk
e-mailadres	mfkreuk@vrk.nl
telefoonnummer	06-10318381
onderwerp	Uitgangspuntennotitie VRK / toelichting financiële context

Geacht college,

Bij de recente behandeling van de Uitgangspuntennotitie VRK (voor de begroting 2026) is gebleken dat er behoefte is bij de leden van alle bestuurscommissies (en mogelijk ook gemeenteraden) aan een duiding van de huidige financiële positie van de VRK. Dit is gewenst om als bestuurder ook het gesprek met de gemeenteraad te kunnen voeren over (mogelijk vermeende) ruimte voor bezuinigingen bij de VRK. In deze brief wordt nader toegelicht dat er binnen de VRK geen kansen worden gezien tot bezuinigingen, nu de taken van de VRK vooral wettelijk zijn, en de efficiency van de uitvoering recent in 2022 nog is aangetoond. De Uitgangspuntennotitie, die op 29 januari door het DB VRK is vastgesteld, zend ik u hierbij toe.

De voortdurende verkleining van de financiële ruimte wordt binnen de VRK goed gevoeld. In 2023 is het nog gelukt het jaar af te sluiten met een minimaal positief resultaat. In 2024 is dat helaas niet meer gelukt, en sluiten we af met een tekort van ruim € 500.000. Uiteraard wordt intussen binnen de organisatie zuinigheid betracht. Voor nieuwe brandweerauto's worden tweedehandsopties gezocht, het publieksjaarverslag wordt versoerd, cursussen worden gegeven binnen eigen gebouwen, koffiebekers halen medewerkers uit hun eigen keukenkastje, de personeelsborrel met kerst vindt plaats in de onverwarmde containerhal. Citaat van een manager in een bijeenkomst over de ondersteunende faciliteiten: "We zijn niet het type organisatie om state of the art te zijn". Maar de kosten van de VRK bestaan grotendeels uit personeelskosten, een knop waar niet gemakkelijk aan te draaien valt als de VRK haar (wettelijke) taken op een voldoende niveau wil uitvoeren. De VRK moet kunnen staan voor de opdracht die ze van gemeenten heeft gekregen om te staan voor veiligheid en gezondheid van de inwoners van Kennemerland.

Dreigende Rijksbezuinigingen

Gemeenten zijn de grootste financier van de VRK, maar er komen ook inkomsten direct of indirect van het Rijk. En het Rijk heeft op haar uitgaven een groot aantal bezuinigingen aangekondigd. De ingeplande Rijksbezuinigingen raken ook de VRK. Bij de Voorjaarsnota van het Rijk zal meer duidelijkheid ontstaan over de wijze waarop bezuinigingen worden ingevuld. Ministers hebben aangegeven geschrokken te zijn van de negatieve effecten die zulke bezuinigingen zullen hebben, en willen zich hard maken voor beperking van de schade. Duidelijk is wel dat mochten de bezuinigingen doorgaan dit tot pijnlijke keuzes zal leiden.

Daarover zijn nog geen besluiten genomen, maar de risico's zijn wel helder. Doorgaan van de bezuinigingen zal betekenen dat er niet meer adequaat gereageerd kan worden op bijvoorbeeld een grote mazelenuitbraak. Laat staan op een nieuwe grote epidemie. De door het Rijk gesubsidieerde activiteiten rond de Gezonde School en Rookvrij Leven moeten dan stoppen. Een bezuiniging van 10% op de Bijdrage Doeluitkering Rampenbestrijding zal er onvermijdelijk toe leiden dat de kennis en de slagkracht van de brandweer en de crisisteam afneemt, wat juist ook in de risicovolle gebieden rond het Noordzeekanaal/Tata Steel en in en om Schiphol voelbaar zal zijn: dit raakt rechtstreeks aan de wettelijke taak van de veiligheidsregio. Personele gevolgen zullen niet te vermijden zijn, daarmee zal de regio ook komen te staan voor frictiekosten, waar het Rijk niet in voorziet. Zodra de Voorjaarsnota van het Rijk bekend is, zal het bestuur van de VRK besluiten nemen over de hieruit volgende bezuinigingen en communiceren met gemeenten, partners en inwoners over de risico's die daardoor ontstaan.

Besparingen in het verleden

De budgetten van de VRK staan ook onder druk omdat gemeenten in het verleden ieder jaar weer van de VRK hebben gevraagd efficiencymaatregelen te nemen. Dit is anders dan in enkele buurregio's, waar juist de laatste jaren extra is geïnvesteerd in de veiligheidsregio c.q. de regionale brandweer.

Ombuigingsoperaties tot 2019

De VRK is in 2008 tot stand gekomen. In 2011 is een eerste grote ombuigingsoperatie uitgevoerd. Er zijn toen vooral bovenwettelijke taken geschrapt en management en ondersteuning zijn ingekrompen. Dit heeft geresulteerd in een bezuiniging van € 4 miljoen structureel en een verlaging van de inwonersbijdrage op dat moment met 9%.

In 2015 is opnieuw een efficiencyoperatie uitgevoerd. Die heeft geresulteerd in een verlaging van het kostenniveau met € 3,4 miljoen structureel. De verlaging van de kosten werd onder andere bereikt door het afstoten van huisvesting, invoeren van het plaats- en tijdsafhankelijk (nieuwe) werken en het verkleinen van de directieformatie.

Besparingen/maatregelen begroting 2019-2027

Autonome ontwikkelingen die om extra middelen van de gemeenten zouden vragen zijn door de VRK binnen de eigen begroting opgevangen met het principe 'nieuw voor oud'. Daarnaast is door de gemeenten opnieuw een beroep op de VRK gedaan om kosten te verlagen. Dit traject heeft geleid tot het verlagen van de kosten van het management, verlaging van exploitatiebudgetten en oversluiten van leningen. In totaal heeft dit geleid tot een besparing, oplopend tot een bedrag van € 3,5 miljoen in 2027. Maatregelen voor 2027 dienen nog ingevuld te worden.

Benchmarks

Onderdeel van de opdracht van het VRK-bestuur 2021/2022 om verdere bezuinigingsmogelijkheden te onderzoeken was ook een benchmarkonderzoek, waarin de VRK is vergeleken met andere veiligheidsregio's. De benchmarks hebben laten zien dat de organisatie de vergelijking met andere regio's goed doorstaat: de efficiency bij de uitvoering van de taken is hoog, terwijl het risicoprofiel van de regio relatief zwaar is ten opzichte van andere regio's.

Takendiscussie in 2024

Ten behoeve van het opstellen van de programmabegroting 2025 heeft een takendiscussie plaatsgevonden.

Uit het onderzoek is naar voren gekomen dat de gemeenten de taken van de VRK altijd hebben beperkt tot wat echt nodig is. Alleen de brandweer heeft een aantal niet-wettelijke taken. Dit gaat om taken die ofwel een zeer klein beroep doen op het budget en die bovendien wel belangrijk zijn voor de toekomst van de brandweer of de veiligheid van personen (bijv. jeugdbrandweer, AED's op brandweerauto's). Of het gaat om de duiktaak van de brandweer, een taak waarbij vaak mensenlevens gemoeid zijn.

In het gesprek met de bestuurscommissies van de VRK is de conclusie getrokken dat het schrappen van taken bij de VRK alleen mogelijk is tegen hoge maatschappelijke kosten. Daarnaast voert de GGD een aantal taken uit die gemeenten ook bij andere organisaties zou kunnen beleggen. Maar alleen gemeenten zelf kunnen beoordelen of dat financieel ook voordelig zou zijn.

Conclusie

Het bestuur van de VRK is, vanuit haar opdracht van de gemeenten, in het verleden zeer kritisch geweest in de invulling van het takenpakket en heeft altijd maximaal ingezet op efficiency.

Daar waar de VRK mogelijk in eerdere jaren nog enige ruimte had in de financiën, hebben maatregelen van de gemeenten over de laatste tien jaar al gezorgd voor een functioneren op een minimaal financieel niveau, terwijl het risicoprofiel van de regio hoog is gebleven. Een cultuur van kostenbeheersing is bij de VRK echter altijd aanwezig geweest, en vanuit die houding voert de VRK altijd al de taken voor de gemeenten uit.

De VRK onderkent dat er een opdracht ligt om bovenop een bestaande cultuur van kostenbeheersing nog scherper aan de wind te varen. Want de VRK herkent zijn rol in het beheersen van kosten. Maar de VRK ziet geen kansen tot bezuinigingen nu de taken van de VRK vooral wettelijk zijn, en de efficiency van de uitvoering recent in 2022 nog is aangetoond.

Op korte termijn ontvangt uw gemeenteraad de ontwerpprogrammabegroting van de VRK. De in deze brief geschetste context van de geringe financiële ruimte bij de VRK is mede van belang bij de beoordeling van die begroting.

Lars Carree
portefeuillehouder Financiën VRK

Ciska Scheidel
Directeur VRK